

Jay Coakley

Sports in Society : Issues and Controversies,
New York : McGraw-Hill, 2007,
590 p.

În ultima perioadă, cele mai multe jurnale de știri încep și se termină cu știrile sportive, iar oamenii sunt mult mai interesați de ceea ce se întâmplă cu echipa lor favorită decât orice altceva. Așadar, dacă ne uităm în jurul nostru, sportul începe să fie din ce în ce mai prezent, sub forme diferite : urmărim meciurile de fotbal, mergem la sala de fitness, închiriem un teren de tenis. În acest context, Jay Coakley, profesor la Universitatea din Colorado, publică o carte ce vine în sprijinul sociologilor și al tuturor celor interesați de relația dintre sport, cultură și societate, așa cum autorul însuși spune : *Sports in Society : Issues and Controversies*.

Jay Coakley propune o abordare nouă în ceea ce privește sportul, scopul declarat al acestei lucrări fiind acela de a „evidenția modul în care sporturile și acțiunile legate de sporturi influențează și sunt influențate de contextele sociale și culturale în care sunt create și jucate” (X).

Deși în România cercetările din domeniul sociologiei sportului sunt puține, nu putem spune același lucru despre America. Dovada acestei realități este ediția a 9-a a acestei cărți, ediția princeps datând din anul 1978. Conform autorului, această ediție a fost modificată astfel încât să fie accesibilă și studenților care nu au urmat cursuri de sociologia sportului. Pentru o percepție corectă asupra volumului de informație trebuie să menționez faptul că această carte are drept referințe 1 200 de surse. Și pentru a fi sigur că studenții și cititorii săi în general vor avea acces la informații relevante, ce vin în completarea temelor prezentate, Jay Coakley pune la dispoziția

acestora adresa unui website. Iar pentru a aduce în discuție subiecte care nu sunt dezvoltate în carte, autorul a apelat și la o serie de 16 casete, pe care le numește sugestiv *Breaking Barriers*.

Spre deosebire de alți oameni de știință, Jay Coakley spune că sportul poate fi abordat și din punct de vedere sociologic, nu numai psihologic. Sociologia sportului este acea „subdisciplină a sociologiei care studiază sporturile ca părți ale vieții sociale și culturale” (*apud* Parks și Quarterman, 1998/2003, 108). Diferența constă în faptul că sociologii acordă atenție „organizării programelor sportive și a relațiilor dintre atleți și alți oameni, inclusiv membrii familiei, prieteni și antrenori” (14), iar schimbările vizează organizarea programelor sportive : sportivii trebuie să aibă mai multă libertate pentru a stabili relații și în afara vieții sportive și pentru a trăi experiențe dincolo de sport.

Pentru a evidenția mai bine rolul sportului în societate și sarcina sociologiei, autorul acestei cărți a trecut sportul prin filtrul a cinci mari teorii : teoria funcționalistă, teoria conflictuală, teoria critică, teoria feministă și teoria interacționistă. Astfel, cu ajutorul lui Coakley, vedem sportul ca o „instituție socială valoroasă care aduce beneficii atât societății, cât și indivizilor din societate” (34-35), contribuind la menținerea stabilității sociale și a eficienței, transmițând oamenilor normele valorizate în societate. Sportul reflectă și relațiile de clasă, fiind folosit în menținerea privilegiilor celor care au putere în societate, dar acționând și ca „opiu care distrage atenția oamenilor de la problemele care îi afectează pe cei fără putere economică” (34-35). Tot Coakley ne spune că sporturile sunt construcții sociale, locații sociale (*social locations*), unde cultura este produsă, reproducă și transformată, dar și faptul că sporturile reflectă valorile și experiențele bărbaților puternici din societate, că le reproduc puterea și distorsionează concepția despre masculinitate. Conform

ultimei teorii – interacționismul –, vedem că sporturile sunt o formă a culturii creată prin intermediul interacțiunii sociale, deoarece participarea sportivă se bazează pe deciziile luate de oameni în ceea ce privește identitățile și relațiile lor. După ce prezintă toate orientările de mai sus, Coakley își manifestă „preferința pentru o combinație între teoriile interacționistă, critică și critică feministă, care se datorează interesului de a face participarea sportivă mai accesibilă unui număr mai mare de oameni din societate” (52).

După cum ați observat deja, titlul lucrării este *Sports in Society...*, la plural. Acest fapt se datorează aderenței autorului la o definiție alternativă a sportului, o altă noutate în ceea ce privește studiul acestui domeniu. Astfel, sportul poate fi studiat „în legătură cu răspunsul la următoarele două întrebări: «Care sunt activitățile pe care oamenii dintr-un anumit grup sau o anumită societate le identifică drept sporturi?», «Care sporturi contează mai mult într-un grup sau o societate atunci când trebuie să obțină sprijin și resurse?»” (7). Cu ajutorul acestor întrebări sunt evidențiate contextele sociale și culturale în care oamenii își formează idei și convingeri despre activitățile fizice, ținându-se astfel pasul cu schimbările din fiecare societate. Contrar definiției alternative, definiția tradițională a sporturilor pune accent pe alte caracteristici: „sporturile sunt activități competitive instituționalizate care implică exerciții fizice severe sau folosirea unor abilități fizice relativ complexe de către participanți, motivați de recompense externe și interne”.

La întrebarea „De ce vorbim despre sociologia sportului și nu despre psihologia sportului?”, răspunsul oferit de lucrare este că: „sporturile sunt în mod clar legate de sferele mari ale vieții sociale, inclusiv de familie, economie, mass-media, politică, educație și religie” (24).

Așadar, sportul influențează viața oamenilor în moduri diferite, însă, în ceea ce

privește identitățile sociale, „sportul acordă valoare anumitor atribute fizice și realizări și denigrează altele, afirmă anumite percepții asupra modului în care mintea și corpul sunt legate, asupra modului în care lumea naturală și cea socială sunt legate. Identitatea sportivilor nu este așadar o consecință naturală a activității fizice, ci o construcție socială.... Sportul preia ideile despre potențialul fizic al bărbaților *versus* cel al femeilor, al albilor *versus* al negrilor și al clasei de mijloc *versus* al clasei muncitoare. Astfel, sportul ajută la reafirmarea acestor diferențe” (20).

În plus, autorul aduce în discuție legătura dintre mass-media și sport. Printr-o reclamă prezentată în caseta *Breaking Barriers* de compania Nike în anul 1996 și publicată în *Sports Illustrated* cu ocazia Jocurilor Olimpice de la Atlanta, Coakley surprinde etica sportului. Etica sportului duce, de cele mai multe ori, la o formă de devianță: supraconformarea (*overconformity*) – acceptarea necritică a normelor –, iar această supraconformare are ca efecte secundare apelul la violența pe teren, consumul de suplimente nutritive, continuarea antrenamentului sau a competiției în ciuda rănilor.

„Who the Hell Do You Think You Are? Are You an Athlete?”

Because if you are [an athlete], then you know what it means to be better, to want to be the best. And if you are [an athlete], then you understand it's not enough to just want to be the best. You can't just sit around and BS about how much you want it. Show me how much you want it... Dare to do what it takes to be the best. And then. Whether you win, lose or collapse at the finish line, at worst you'll know exactly who you are. If you can't stand the heat, get out of Atlanta!” (161)

Violența în sport, o problemă care este evidențiată în majoritatea ziarelor și jurnalelor de știri tot mai des în ultima perioadă, este definită de Jay Coakley drept „folosirea excesivă a forței fizice, care

provoacă sau are potențialul de a produce daune sau distrugerii” (196). Aici, autorul vine cu o explicație originală în ceea ce privește violența sportivilor din teren: violența este asociată cu supraconformarea. Atunci când violența se desfășoară în afara terenului sportiv, în rândul spectatorilor aceasta reprezintă un fenomen social complex care, conform autorului, este determinat de trei factori. Un prim factor îl reprezintă sportul în sine, al doilea factor este dinamica mulțimii și situația în care spectatorii urmăresc evenimentul, iar ultimul factor îl reprezintă contextele sociale, economice și politice în care evenimentul se desfășoară.

În legătură cu succesul pe care îl au sporturile de putere și performanță, care pun accent pe controlul celorlalți, prin dominarea lor, pe legătura dintre status și victoriile obținute, Jay Coakley face referire, pentru a exemplifica, la Varda Burnstyn. Acesta spune că dominarea „face «naturale» (*naturalize*) diferențele ierarhice și reafirmă convingerea că diferențele de putere sunt inevitabile și că succesul depinde de poziția unuia față de pozițiile celorlalți” (216).

O altă temă de actualitate pe care autorul lucrării o analizează este legătura dintre religie și sport. Coakley spune că ritualurile și convingerile religioase sunt chemate în ajutorul sportivilor sau ajustate, astfel încât să se potrivească modurilor în care sporturile sunt definite, organizate și jucate, după cum antrenorii și jucătorii au mai multe motive să apeleze la religie: eliminarea incertitudinii, dorința de a se feri de probleme sau dorința de a da sens participării sportive ori chiar pentru a întări solidaritatea în echipă și a reafirma așteptările, regulile și controlul social în cadrul echipei. Interviuurile cu sportivii și alți oameni din sport susțin cele menționate: „Știam că am gâtul rănit. (...) Știam, când m-am dus să lupt la Jocurile Olimpice, că El veghea asupra mea. Știam, când am câștigat medalia de aur, că *El* voia să câștig. *El* voia

pe cineva ca mine să transmită Cuvântul și să fie un model de urmat pentru copii” (Kurt Angle, wrestler în cadrul Jocurilor Olimpice de la Atlanta, 549). Însă, de cele mai multe ori, sportivii se refugiază în religie pentru a dobândi autonomie în fața puterii, după cum spune Andrew Costello, jurnalist sportiv: „Religia îi ajută pe jucători să dobândească o identitate în afara structurii rigide, ierarhice din cadrul sporturilor organizate și astfel să reziste în fața puterii antrenorilor și proprietarilor echipelor, care le controlează viețile” (554).

Și pentru că sportul este dependent de contextul social, autorul cărții ne spune ce se întâmplă atunci când internetul și jocurile video se asociază: sunt atrași tot mai mulți jucători din toată lumea. Astfel se recurge la organizarea acestor jocuri și realizarea de turnee, cum este cazul CPL (Cyberathlete Professional League). În cadrul unor astfel de jocuri video organizate, jucătorii se antrenează constant și au fani. Meritul lui Jay Coakley este acela că reușește să surprindă temerile legate de extinderea internetului, prin intermediul unor întrebări ce își așteaptă răspunsul de la sociologia sportului: „Vor influența jocurile video modul în care oamenii fac sport în viața reală? Vor fi influențate normele din sporturile din viața reală de experiențele jucătorilor din sporturile virtuale? Vor fi copiii familiarizați cu sporturile mai degrabă prin intermediul jocurilor video decât prin intermediul jocurilor din viața reală?” (410).

În încheiere, trebuie să menționez faptul că *Sports in Society: Issues and Controversies* este o lucrare ce aduce o notă de originalitate în ceea ce privește studiul sportului, remarcându-se prin ineditul interpretărilor și numărul mare de teme abordate. O astfel de carte merită citită pentru că, odată ce știm mai multe despre sporturile dintr-o societate, „putem alege apoi dacă suntem consumatori care acceptă sporturile așa cum sunt sau putem fi cetățeni care folosesc

sporturile drept contexte pentru a face lumea un loc mai bun” (589), după cum spune autorul.

Andreea Costin

Bibliografie

Parks, J.B., Quarterman, J. (1998 /2003).
Contemporary Sport Management.
Statele Unite : Human Kinetics.